

Toespraak Jan Franssen, Commissaris van de Koningin in Zuid-Holland, bij de conferentie 'Transport en veiligheid', Den Haag, 8 december 2010

Dames en heren,

Op 24 september 2009 om half elf 's avonds botsten op de Havenroute bij Barendrecht twee goederentreinen, waarvan er één was geladen met brandbare chemicaliën, frontaal op elkaar.

De twee locomotieven kwamen onder het viaduct van snelweg A15 klem te zitten; de weg moest worden afgesloten.

Een goederenwagon belandde door de vrijkomende krachten op het spoor er naast.

Verspreid over het baanvak lagen de brokstukken. Een naderende personentrein kon nog net op tijd remmen.

175 treinpassagiers werden ondergebracht in een wegrestaurant dichtbij.

Eén van de machinisten overleefde het ongeval niet.

Tragisch, maar het aantal dodelijke slachtoffers had, dat hoef ik u niet te vertellen, aanzienlijk groter kunnen zijn.

Prof. mr. Pieter van Vollenhoven, de voorzitter van de Onderzoeksraad voor veiligheid, was razendsnel ter plaatse.

Het onderzoek naar de toedracht startte uiteraard onmiddellijk.

Het rapport is in concept gereed en zeker is dat iedereen die in Zuid-Holland en erbuiten bij het vervoer van gevaarlijke stoffen is betrokken, daar binnenkort met grote interesse kennis van zal nemen.

Dames en heren, we leven in de dichtstbevolkte en bedrijvigste provincie van Nederland, waar risico's als zojuist beschreven deel zijn van ons dagelijks leven.

De meeste mensen staan er gelukkig niet iedere dag bij stil, u wel.

Al uw werk wordt gestuurd door de hoofdwet van de veiligheid: risico is kans maal gevolg.

Waar veel mensen en ondernemingen activiteiten ontplooiën, werken we eraan de kans op ongelukken zo klein mogelijk te maken, terwijl we weten dat de gevolgen van incidenten ingrijpend zijn.

Dus, risico's kunnen we niet negeren en dat doen we dan ook niet.

Dit jaar geven we er als vier veiligheidsregio's en provincie Zuid-Holland extra aandacht aan met het themajaar 'Transport & Veiligheid'.

Aan het begin van het jaar namen we ons voor om de samenwerking te verbeteren, veiligheid rond het vervoer van gevaarlijke stoffen een plek te geven in de ruimtelijke ordening en om burgers beter te informeren over de risico's.

Vandaag kijken we waar we nu staan, wat er is bereikt.

Deze ochtend krijgt u de resultaten gedetailleerd gepresenteerd.

Ik ga bij wijze van aftrap kort in op de samenwerking, op de ruimtelijke ordening en op de risicocommunicatie.

Eerst de samenwerking.

Bij het werken aan veiligheid is iedere schakel in de keten van groot belang.

Afspraken maken en scenario's uitwerken is cruciaal.

Wat je kunt voorbereiden in de planfase, moet je nooit nalaten.

Je krijgt het anders in de incidentfase op je bord en dan zijn er al genoeg problemen die om een oplossing roepen.

In dit jaar van 'Transport & Veiligheid' kwam de verbinding tot stand tussen de schakels voorin de keten – waarin de provinciale taken ruimtelijke ordening en externe veiligheid een belangrijke plaats hebben – en de schakels achterin de keten, waar het gaat over de taken die onder de verantwoordelijkheid vallen van de Veiligheidsregio's.

Er is gewerkt aan vier concrete projecten: uitwerking incidentscenario's, visie op vervoer van gevaarlijke stoffen, risicocommunicatie en een rampenoefening.

De koppeling is gelegd, het netwerk is verstevigd. Het is zaak dat vast te houden en uit te bouwen.

Vandaag is er het belangrijke moment van de ondertekening van de intentieverklaring tussen de vier Veiligheidsregio's.

Als straks de handtekeningen staan, is een majeure stap gezet op weg naar optimale coördinatie en afstemming bij grensoverschrijdende incidenten en crises.

Namens de provincie Zuid-Holland zal ik bij wijze van adhesiebetuiging deze overeenkomst mede ondertekenen in de verwachting dat de samenwerking in de komende periode tot aansprekende resultaten zal leiden.

De provincie ziet erop toe dat bovenregionale samenwerking tot stand komt.

Vervolgens een enkel woord over ruimtelijke ontwikkeling in relatie tot veiligheid.

De provincie is de regisseur van de ruimte.

Ook in het regeerakkoord is dat weer bevestigd.

Een mooie, belangrijke en zeker uitdagende taak.

Mix economische ontwikkeling, schaarse ruimte, gezonde leefomgeving en veiligheid door elkaar en u krijgt het spanningsveld waarbinnen dat regisseren moet worden gedaan.

Nu en zeker ook in 2020 leveren in deze provincie bedrijven in de hoogste milieucategorie de belangrijkste bijdrage aan het Bruto Regionaal Product, zo blijkt uit een recente analyse voor de nieuwe Economische Agenda Zuidvleugel.

Ruimte geven aan bedrijven in de hogere milieucategorieën is net zo goed een provinciaal belang als het voorzien in een gezonde leefomgeving en het werken aan fysieke veiligheid.

Om een concreet voorbeeld te noemen: wij allen weten dat de ruimte voor bedrijven in de hoge

milieucategorie onder druk staat door de milieuzoneringen rond de oprukkende woningbouw. Minder bekend is, en daarom is er vandaag terecht extra aandacht voor, dat transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen ook gevolgen heeft voor wat er in ruimtelijke zin wel en wat er niet kan.

Dames en heren, in de Provinciale Structuurvisie staan de Zuid-Hollandse ambities in dit spanningsveld duidelijk en integraal geformuleerd. Het gaat erom groepen mensen tegen ongevallen met gevaarlijke stoffen te beschermen, vervoersstromen te ontvlechten, gebiedsgericht te differentiëren op milieukwaliteit en risicovolle bedrijven te concentreren op terreinen die liggen aan het provinciedekkend transportnet externe veiligheid, zodat de risico's die samenhangen met de verwerking en het transport van gevaarlijke stoffen in de provincie wordt verminderd.

Uit dit jaar uitgevoerd onderzoek naar knelpunten op provinciale en gemeentelijke wegen blijkt dat er geen reden is aanvullende maatregelen te nemen in de sfeer van beperking van het transport of aanpassing van bestemmingen.

Er zijn wel enkele verbeterpunten naar voren gekomen in het onderzoek.

De gedeputeerde gaat daar in zijn bijdrage straks verder op in.

Ik meld u dat de provincie op dit punt uiteraard de feitelijke ontwikkelingen blijft monitoren, niet zal nalaten vervoerders aan te spreken op hun

verantwoordelijkheid en zonodig zal overgaan tot het instellen van veiligheidszones.

Verdere studie naar ontvlechting van vervoersstromen moet wat de provincie betreft zijn gericht op het terugdringen van het vervoer van gevaarlijke stoffen door verstedelijkt gebied. Gezien de tijd noem ik hier één voorbeeld. De groei van het transport en het toenemende succes van de Betuweroute is er verantwoordelijk voor dat - bijvoorbeeld vanuit Vlissingen en Antwerpen - meer goederen per spoor door Dordrecht naar de Betuwelijn gaan. Met als ongewenst bijeffect nadelige gevolgen voor leefbaarheid en ruimtelijke ontwikkelingskansen. In het kader van de MIRT-verkenning Goederenvervoer lange termijn zal onder andere een onderzoek worden uitgevoerd naar de leefbaarheid langs het spoor Rotterdam-Antwerpen. Daarbij zal ook het knelpunt in Dordrecht en de haalbaarheid van een goederenspoorlijn Rotterdam-België, de zogenoemde ROBEL, aan de orde komen.

Dames en heren, het derde onderwerp dat ik naar voren wil brengen is risicocommunicatie. Uit belevingsonderzoek, uitgevoerd in onze provincie, blijkt dat inwoners zich zorgen maken over de vele vervoersbewegingen die dagelijks wegen, spoor en water doorkruisen. Als het gaat om voorlichting over risico's en rampenbestrijding kunnen en mogen we daarom

niet wachten tot we meer praktijkervaring hebben opgebouwd.

Het gaat erom het onvoorstelbare voorstelbaar te maken.

Realistisch, zonder te overdrijven.

De provincie doet dat via de website, waarop onder meer de risicokaart is te raadplegen.

We zitten nu in de fase dat die risicokaart up-to-date moet worden gehouden.

Dat is ook voor gemeenten een aandachtspunt.

Die risicokaart is een uitstekende mogelijkheid voor actief zoekende burgers, maar daarmee is de kans dat niet iedereen wordt bereikt natuurlijk groot.

Dat er in het kader van het themajaar 'Transport & Veiligheid' extra aandacht is besteed aan risicocommunicatie valt dan ook zeer te prijzen.

Actieve publieksvoorlichting werkt het beste om de reële risico's tussen de oren van onze inwoners te krijgen.

Wat er aan risicocommunicatie is gedaan, in samenwerking tussen provincie, veiligheidsregio's en gemeenten komt straks, in de bijdrage van burgemeester Brok, nader aan de orde.

Sinds 1 oktober geldt de Wet Veiligheidsregio's.

De aanloop naar die startdatum was lang, maar in de regio's is al heel veel gedaan.

Dit themajaar 'Transport & Veiligheid' heeft een extra stimulans voor de veiligheidsregio's gegeven; er is meer focus ontstaan.

De regio's staan nu steviger op eigen benen; de provincie kan een stap terug doen.

Desalniettemin, we weten elkaar te vinden.

Tot slot zeg ik tegen iedereen die werkt voor ons
aller veiligheid: houd elkaar scherp, ook vandaag
tijdens deze conferentie en...blijven oefenen,
oefenen, oefenen.